

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

10.08.2020թ.
ք. Երևան

Քրեական գործ
թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19

ՈՐՈՇՈՒՄ

Թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործով
ընդդատության վեճը լուծելու մասին

1. Գործի դատավարական նախապայմանությունը և ընդդատության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.

2018 թվականի հուլիսի 16-ին Հ.Նազարյանը հանցագործության վերաբերյալ հաղորդում է ներկայացրել ՀՀ ոստիկանության Արագածոտնի մարզային վարչության Աշտարակի բաժին:

26.07.2018թ. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 182-րդ հոդվածի 1-ին մասի հատկանիշներով հարուցվել և վարույթ է ընդունվել թիվ 29161918 քրեական գործը:

15.10.2018թ. Հարություն Մուրադի Վարդանյանը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով ներգրավվել է որպես մեղադրյալ, վերջինիս նկատմամբ որպես խափանման միջոց է ընտրվել չհեռանալու մասին ստորագրությունը և հայտարարվել հետախուզում:

Նախաքննության մարմնի՝ 10.12.2018թ. որոշմամբ թիվ 29161918 քրեական գործի վարույթը կասեցվել է մինչև մեղադրյալ Հարություն Մուրադի Վարդանյանի գտնվելու վայրը պարզվելը:

24.06.2019թ. ՀՀ քրեական օրենսգրքի 118-րդ և 133-րդ հոդվածների հատկանիշներով հարուցվել և վարույթ է ընդունվել թիվ 12195219 քրեական գործը, որը նախաքննություն

կատարելու նպատակով՝ նույն օրն ուղարկվել է ՀՀ ՔԿ Երևան քաղաքի քննչական վարչության Էրեբունի և Նուբարաշեն վարչական շրջանների քննչական բաժին:

2019թ. հունիսի 24-ին 12195219 քրեական գործն ընդունվել է վարույթ:

Նախաքննության մարմինը 23.08.2019թ. որոշում է կայացրել թիվ 12195219 քրեական գործով Սյուզաննա Մելքոնյանի նկատմամբ՝ վերջինիս արարքում հանցակազմի բացակայության հիմքով, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 133-րդ հոդվածի 1-ին մասով քրեական հետապնդում չիրականացնելու մասին:

Նախաքննության մարմնի՝ 23.08.2019թ. որոշմամբ Հարություն Մուրադի Վարդանյանը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածով ներգրավվել է որպես մեղադրյալ: Նույն օրը նրա նկատմամբ որպես խափանման միջոց է ընտրվել չհեռանալու մասին ստորագրությունը և հայտարարվել հետախուզում:

2019թ. օգոստոսի 24-ին թիվ 12195219 քրեական գործի վարույթը կասեցվել է մինչև մեղադրյալ Հ.Վարդանյանին հայտնաբերելը:

2019թ. հոկտեմբերի 2-ին ՀՀ ՔԿ տարածքային քննչական վարչությունների գործունեության վերահսկողության գլխավոր վարչությունից ՀՀ ՔԿ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչությունում ստացվել է թիվ 12195219 քրեական գործը՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով՝ Արագածոտնի մարզային քննչական վարչությունում քննված և վարույթը կասեցված թիվ 29161918 քրեական գործին միացնելու և մեկ վարույթում նախաքննությունը շարունակելու համար:

2019թ. հոկտեմբերի 2-ին թիվ 29161918 քրեական գործի վարույթը վերսկսվել է:

03.10.2019թ. որոշմամբ թիվ 12195219 քրեական գործը միացվել է թիվ 29161918 քրեական գործին և նախաքննությունը շարունակվել է 29161918 համարով:

2019թ. հոկտեմբերի 28-ին Հարություն Մուրադի Վարդանյանին թիվ 29161918 և թիվ 12195219 քրեական գործերով առաջադրված մեղադրանքները փոփոխվել և լրացվել են. Հարություն Վարդանյանը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 118-րդ հոդվածով ներգրավվել է որպես մեղադրյալ:

2019թ. հոկտեմբերի 31-ին թիվ 29161918 քրեական գործի վարույթը կասեցվել է մինչև մեղադրյալ Հ.Վարդանյանի գտնվելու վայրը պարզվելը:

2019թ. նոյեմբերի 11-ին՝ Հարություն Վարդանյանին հայտնաբերելու հիմքով, թիվ 29161918 քրեական գործի վարույթը վերսկսվել է:

28.11.2019թ. որոշմամբ թիվ 29161918 քրեական գործի նյութերով ՀՀ քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով հարուցվել է թիվ 29107219 քրեական գործը:

2019թ. նոյեմբերի 29-ին Հարություն Մուրադի Վարդանյանին առաջադրված մեղադրանքները փոփոխվել ու լրացվել են և նրան մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 118-րդ հոդվածով և 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով:

2019թ. դեկտեմբերի 24-ին թիվ 29161918 քրեական գործը մեղադրական եզրակացությամբ Արագածոտնի մարզի դատախազությունից ուղարկվել է Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

2019թ. դեկտեմբերի 26-ին քրեական գործը վարույթ է ընդունվել դատավոր Է.Կարապետյանի կողմից:

Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը, ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 49-րդ և 298-րդ հոդվածների կանոններով, 10.01.2020թ. որոշում է կայացրել թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործն ըստ ընդդատության Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ուղարկելու վերաբերյալ:

Որոշման մեջ մասնավորապես նշվել է.

«(...) Համաձայն քրեական գործում առկա նյութերի՝ Հարություն Մուրադի Վարդանյանը 2018 թվականի հուլիսի 16-ին, իր գործընկերներ Ռոման Շադյանի և Հակոբ Սահակյանի հեռախոսահամարներից զանգահարել է Հ.Ն.-ի հեռախոսահամարին և սպառնացել տարածել նրա մասին արատավորող տեղեկություններ, ամուսնուն հայտնել անհավատարմության ու դավաճանության մասին, իսկ հիշյալ գործողությունները չկատարելու դիմաց պահանջել, հարկադրել է կամ իր հետ ունենալ սեռական հարաբերություն, կամ վճարել որոշակի գումար, որի համար նրան մեղադրանք է առաջադրվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով:

Համաձայն քրեական գործով մեղադրական եզրակացության՝ Հարություն Մուրադի Վարդանյանը 2018 թվականի հուլիսի 16-ին Ռոման Շադյանի՝ 077-03-07-24 և Հակոբ Սահակյանի՝ 077-26-67-03 հեռախոսահամարներից Հ.Ն.-ի բջջային հեռախոսահամարին է զանգահարել Երևան քաղաքից: Առկա է նաև բջջային կապի օպերատորի կողմից տրված տեղեկություններն այն մասին, որ նշված ժամանակահատվածում 077-03-07-24 և 077-26-

67-03 հեռախոսահամարները սպասարկվել են Երևան քաղաքում գտնվող ալեհավաքների կողմից:

Բացի այդ, քրեական գործով վկաներ՝ Ռոման Շադյանը և Հակոբ Սահակյանը հայտնել են, որ 2018թ. հուլիսի 16-ին Հարություն Վարդանյանի հետ միասին Երևան քաղաքում կատարել են շինարարական աշխատանքներ:

ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցակազմը ձևական է և հանցանքն ավարտված է համարվում սեքսուալ բնույթի գործողություններ կատարելու այս կամ այն եղանակով հարկադրելու պահից:

ՀՀ քրեական օրենսգրքի 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցակազմը նույնպես ձևական է և հանցանքն ավարտված է համարվում գույքը կամ գույքի նկատմամբ իրավունքը կամ գույքային բնույթի այլ գործողություններ կատարելու սպառնալիքով զուգորդված պահանջ ներկայացնելու պահից:

Այսպիսով, դատարանը արձանագրում է, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանը ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով ենթադրյալ հանցագործությունները կատարել է Երևան քաղաքի վարչական տարածքում:

Դատարանն արձանագրում է նաև, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածով առաջադրված մեղադրանքով ենթադրյալ հանցանքը կատարվել է Երևան քաղաքում, իսկ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված ենթադրյալ հանցանքը՝ Արցախի Հանրապետության տարածքում և նշված ենթադրյալ արարքներից թեկուզ մեկը չի կատարվել ՀՀ Արագածոտնի մարզի վարչական տարածքում:

(...) Հաշվի առնելով, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանի վերաբերյալ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 118-րդ հոդվածով ենթադրյալ հանցանքների կատարման վայր է հանդիսացել Երևան քաղաքի վարչական տարածքը, դատարանը գտնում է, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանի վերաբերյալ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 118-րդ հոդվածով և 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործը պետք է ուղարկել ըստ ընդդատության՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան: (...):»:

Թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում ստացվել է 23.01.2020թ.:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը (դատավոր՝ Ն.Բաղդասարյան) (այսուհետ՝ նաև Դատարան) 06.07.2020թ. որոշում է կայացրել թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործն ըստ ընդդատության Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ուղարկելու մասին:

Դատարանը, վկայակոչելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, հոդվածը և վերլուծելով Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011թ. հուլիսի 13-ի՝ թիվ ԵԿԴ/0211/01/10, որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, որոշման մեջ մասնավորապես նշել է.

«(...) Քրեական օրենսգրքով չթույլատրված վերջին արարքը ավարտվել է Արցախի Հանրապետությունում, ամբաստանյալ Հարություն Վարդանյանը հաշվառված է Արցախի Հանրապետության Շահումյանի շրջանի Չարեքտար գյուղում, սակայն ըստ իր հայտարարության՝ Հայաստանում գտնվելու ընթացքում փաստացի բնակվում է հորաքրոջ տանը՝ Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի թիվ 56 տանը:

Նկատի ունենալով, որ ամբաստանյալ Հարություն Վարդանյանը Հայաստանի Հանրապետությունում հաշվառում չունի, հորաքրոջ տանը՝ Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի թիվ 56 տանն՝ ըստ իր հայտարարության բնակվում է ժամանակավորապես, սակայն նրա վերջին բնակության վայրի վերաբերյալ որևէ փաստական տվյալ առկա չէ. Դատարանը գտնում է, որ գործն ըստ ընդդատության պետք է ուղարկել ՀՀ Արագածոտնի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ որի դատական տարածքում ավարտվել է քրեական գործով մինչդատական վարույթը: (...)»:

Թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործն Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում ստացվել է 22.07.2020թ.:

Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը (դատավոր՝ Է.Կարապետյան) 28.07.2020թ. որոշում է կայացրել ընդդատության վերաբերյալ ծագած վեճը լուծելու նպատակով գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին:

Դատարանը, վկայակոչելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ, 292-րդ հոդվածները և վերլուծելով Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011թ. հուլիսի 13-ի՝ թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, որոշման մեջ մասնավորապես նշել է.

«(...) Այսպիսով, Դատարանը վերահաստատում է 2020թ. հունվարի 10-ի որոշմամբ արտահայտած դիրքորոշումն այն մասին, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանին՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 118-րդ հոդվածով առաջադրված մեղադրանքով ենթադրյալ հանցանքի կատարման վայր է հանդիսացել Երևան քաղաքի վարչական տարածքը, իսկ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով առաջադրված մեղադրանքով՝ Արցախի Հանրապետության տարածքը և նշված ենթադրյալ արարքներից թեկուզ մեկը չի կատարվել ՀՀ Արագածոտնի մարզի վարչական տարածքում, ուստի ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործը ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Անդրադառնալով «Քրեական գործն ըստ ընդդատության ուղարկելու մասին» Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշմանը, Դատարանը արձանագրում է, որ համաձայն նշված որոշման՝ դատական նիստում ամբաստանյալ Հ.Վարդանյանը հայտնել է, որ առանց հաշվառման, ժամանակավորապես բնակվում է հորաքրոջ տանը՝ Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի թիվ 56 հասցեում, սակայն նշված հասցեում ժամանակավորապես բնակվելու վերաբերյալ տվյալ պահին որևէ փաստաթուղթ ներկայացնել չի կարող: Մեղադրող Վ.Մելքոնյանը հայտնել է, որ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ամբաստանյալի վերջին բնակության վայրն է հանդիսանում Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի թիվ 56 տուն հասցեն՝ նպատակահարմար է քրեական գործը ըստ ընդդատության ուղարկել Կոտայքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան:

Դատարանը, անդրադառնալով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից վկայակոչված՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթներին, արձանագրում է, որ նշված նորմով կարգավորվում է բացառապես այլ պետության տարածքում կատարված հանցանքի վերաբերյալ գործերով տարածքային ընդդատության հարցերը, իսկ տվյալ դեպքում Հարություն Մուրադի Վարդանյանին մեղսագրվում է նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 118-րդ հոդվածով նախատեսված հանրորեն վտանգավոր արարքներ, որոնց ենթադրյալ կատարման վայր է հանդիսացել Երևան քաղաքի վարչական տարածքը:

Բացի այդ, եթե նույնիսկ սույն քրեական գործի տարածքային ընդդատության հարցը ենթակա է կարգավորման ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ

մասի կանոններով, ապա Դատարանն արձանագրում է, որ Հ.Վարդանյանը հայտնել է, որ առանց հաշվառման, ժամանակավորապես բնակվում է հորաքոջ տանը՝ Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղում, և մեղադրող Վ.Մելքոնյանը հայտնել է, որ նպատակահարմար է քրեական գործն ըստ ընդհատության ուղարկել Կոտայքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան: 06.07.2020թ. դատական նիստի արձանագրության համաձայն՝ Հարություն Վարդանյանը հայտնել է, որ շուրջ երկու ամիս է բնակվում է Արցախի Հանրապետությունում, սակայն դատական նիստերին մասնակցելու համար վերադառնում և բնակվում է Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղ, տուն 29 հասցեում, կցանկանար դատական նիստերը տեղի ունենար Կոտայքի մարզի դատարանում: Հայտնել է նաև, որ փաստացի բնակվում է Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի տուն 29 հասցեում և հնարավոր է տեխնիկական վրիպակի արդյունքում Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի 2020թ. հուլիսի 6-ի որոշմամբ Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղի 1-ին փողոցի տուն 29 հասցեի փոխարեն նշվել է տուն 56:

Ինչ վերաբերվում է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի այն պատճառաբանությանը, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանի վերջին բնակության վայրի վերաբերյալ որևէ փաստական տվյալ առկա չէ, ապա Դատարանն արձանագրում է, որ Հ.Վարդանյանի վերաբերյալ քրեական գործով կազմված մեղադրական եզրակացության եզրափակիչ մասի համաձայն՝ Հ.Վարդանյանի փաստացի բնակության վայր նշվել է Կոտայքի մարզ, գ.Քաղսի, տուն 29: Բացի այդ, Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ «Քրեական գործը վարույթ ընդունելու մասին» 24.01.2020թ. որոշումը և դատական ծանուցագիրը Հարություն Մուրադի Վարդանյանին ուղարկվել է Կոտայքի մարզի Քաղսի գյուղ, տուն 29 հասցեով, առկա է ծանուցումը ստանալու վերաբերյալ տեղեկություն և Հ.Վարդանյանը 2020թ. ապրիլի 27-ին ներկայացել է նշանակված դատական նիստին: (...)»:

Վերոգրյալի հիման վրա, Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը գտել է, որ սույն քրեական գործով երկու ընդհանուր իրավասության դատարանների միջև առկա է ընդհատության մասին վեճ, որի լուծումը, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն, վերապահված է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին, և, ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ, 47-51-րդ հոդվածներով, քրեական գործի տարածքային ընդհատության

վերաբերյալ վեճը լուծելու նպատակով քրեական գործն ուղարկել է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

Թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 30.07.2020թ.-ին:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք»:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Յուրաքանչյուր ոք (...) նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք»:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ՝ նաև Օրենսգիրք) 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի գրկել իր գործն այն դատարանում և այն դատավորի կողմից քննելու իրավունքից, որոնց ընդդատությանն այն վերապահված է օրենքով:

Օրենսգրքի 44-րդ հոդվածի համաձայն՝ առաջին ատյանի դատարանները քննում են բոլոր քրեական գործերը (...):

Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ առաջին ատյանի դատարանին ընդդատյա են այն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը, որոնք կատարվել են համապատասխան առաջին ատյանի դատարանի դատական տարածքում: Տևող հանցագործությունը համարվում է կատարված այն տարածքում, որտեղ այն ավարտվել է: Շարունակվող հանցագործությունը համարվում է կատարված այն տարածքում, որտեղ կատարվել է քրեական օրենսգրքով չթույլատրված վերջին արարքը:

Օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ երկու կամ ավելի հանցագործությունների վերաբերյալ գործերն առաջին ատյանի տարբեր դատարաններին ընդդատյա լինելու դեպքում դրանք միացնելիս գործը քննում է այն դատարանը, որի դատական տարածքում ավարտվել է տվյալ գործով մինչդատական վարույթը:

Օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը, պարզելով, որ ստացված գործն ընդդատյա չէ իրեն, այն ուղարկում է ըստ ընդդատության:

Օրենսգրքի 292-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ քրեական գործն իր վարույթ ընդունած դատավորը հետազոտում է գործի նյութերը և քրեական գործը վարույթ ընդունելու պահից 15 օրվա ընթացքում կայացնում հետևյալ որոշումներից մեկը՝ (...) գործն ըստ ընդդատության ուղարկելու մասին (...):

Օրենսգրքի 50-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ քրեական գործի տարածքային ընդդատությունը կարող է փոխվել բոլոր մեղադրյալների համաձայնությամբ, եթե տվյալ գործով քրեական դատավարությանը մասնակցող անձանցից շատերը բնակվում են տվյալ առաջին ատյանի դատարանի դատական տարածքից դուրս:

Օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ առաջին ատյանի դատարանների միջև ընդդատության մասին վեճերը լուծում է Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանի նախագահը:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն «օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան» հասկացությունը մեկնաբանելիս նշել է, որ. «Այն երկրներում, որտեղ օրենքը կոդիֆիկացված է, դատական համակարգի կազմակերպումը չի կարող թողնվել դատական մարմինների հայեցողությանը, սակայն դա չի նշանակում, որ դատարաններն օժտված չեն համապատասխան ազգային օրենսդրությունը մեկնաբանելու որոշակի ազատությամբ» (*Տե՛ս Եվրոպական դատարանի՝ Gorgiladze v. Georgia գործով 2009 թվականի հոկտեմբերի 20-ի վճիռը, գանգադ թիվ 4313/03, 69-րդ կետ*):

Միևնույն ժամանակ, դատական մատչելիության իրավունքի համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը նշել է, որ. «Ներպետական դատական ատյանները դատավարական կանոնները կիրառելիս պետք է ձեռնպահ մնան դրանց չափազանցված ձևականացումից, որն իր ազդեցությունը կունենա դատավարության արդարացիության վրա» (*Տե՛ս Եվրոպական դատարանի՝ Walchli v. France գործով 2007 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը, գանգադ թիվ 35787/03, 29-րդ կետ*):

Անդրադառնալով արդար դատաքննության բաղադրատարրը համարվող՝ «օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարանի» չափանիշներին՝ Եվրոպական դատարանը՝

-սահմանել է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ տրիբունալը ցանկացած դեպքում պետք է լինի «օրենքի հիման վրա ստեղծված»: Տվյալ արտահայտությունն արտացոլում է օրենքի գերակայության սկզբունքը, որը ներհատուկ է

Կոնվենցիայով և դրա Արձանագրություններով սահմանված պաշտպանության համակարգին (Jorgic v. Germany, § 64, Richert v. Poland, § 41): Անկասկած, օրենքի հիման վրա չստեղծված մարմինը զուրկ կլիներ ժողովրդավարական հասարակությունում անհատական բողոքներ քննելու համար պահանջվող լեգիտիմությունից (Lavents v. Latvia, § 114, Gorgiladze v. Georgia, § 67, Kontalexis v. Greece, § 38):

-ամրագրել է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով «օրենք» հասկացությունը ներառում է, մասնավորապես, դատական մարմինների ստեղծումը և դրանց իրավասությունը կարգավորող օրենսդրությունը (Lavents v. Latvia, § 114, Richert v. Poland, § 41, Jorgic v. Germany, § 64), ինչպես նաև ներպետական օրենսդրության ցանկացած այլ դրույթ, որի խախտման դեպքում մեկ կամ մի քանի դատավորների մասնակցությունը գործի քննությանը կհակասեր օրենքին (Panjikidze and others v. Georgia, § 104, Gorgiladze v. Georgia, § 68): «Օրենքի հիման վրա ստեղծված» արտահայտությունը ներառում է ոչ միայն տրիբունալի գոյության իրավական հիմքը, այլև տրիբունալի կողմից դրա գործունեությունը կարգավորող նորմերը պահպանելը (նույն տեղում) և տրիբունալի կազմը յուրաքանչյուր գործով (Posokhov v. Russia, § 39, Fatullayev v. Azerbaijan, § 144, Kontalexis v. Greece, § 42):

-արձանագրել է, որ համապատասխանաբար, եթե ներպետական օրենսդրական դրույթներին համապատասխան՝ ամբաստանյալի գործն ընդդատյա չէ տվյալ տրիբունալին, ապա 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով այդպիսի տրիբունալը չի համարվում «օրենքի հիման վրա ստեղծված» (Richert v. Poland, § 41, Jorgic v. Germany, § 64): *(Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի վերաբերյալ ուղեցույց, Արդար դատաքննության իրավունք (քրեաիրավական հայեցակետ), կետեր 46-48):*

Սահմանադրական դատարանը դատական մատչելիության իրավունքի կապակցությամբ նշել է, որ. «Ընթացակարգային որևէ առանձնահատկություն չի կարող մեկնաբանվել որպես Սահմանադրությամբ երաշխավորված դատարանի մատչելիության իրավունքի սահմանափակման հիմնավորում:» *(Տես ՀՀ սահմանադրական դատարանի՝ 2016 թվականի մարտի 10-ի թիվ ՍԴՈ-1257 որոշումը, 7-րդ կետ):*

2011թ. հուլիսի 13-ի թիվ ԵԿԴ/0211/01/10 որոշմամբ, անդրադառնալով քրեական գործերի պատշաճ ընդդատության հարցերին, Վճռաբեկ դատարանն իրավական դիրքորոշում է ձևավորել այն մասին, որ. «(...) Գործերի պատշաճ ընդդատությունը, որպես արդար դատաքննության անհրաժեշտ բաղկացուցիչ, հիմնարար իրավական արժեք է: Դրա

հիմնարար բնույթը բխում է արդար դատաքննության ինստիտուցիոնալ տարրից՝ անկախ, անկողմնակալ, իրավասու և օրենքի հիման վրա ստեղծված դատարան ապահովելու պետության պոզիտիվ պարտականությունից: Իսկ այդ պարտականությունն իր հերթին, ըստ էության, ամրագրված է Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգում բարձրագույն իրավաբանական ուժ ունեցող այնպիսի նորմատիվ ակտերում, ինչպիսիք են ՀՀ Սահմանադրությունը (19-րդ հոդված), Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին միջազգային դաշնագիրը (14-րդ հոդված) և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիան (6-րդ հոդված):

Ավելին, Եվրոպայի Խորհրդի Նախարարների Կոմիտեի «Դատավորների անկախության, արդյունավետության և պատասխանատվության մասին» թիվ (2010) 12 Հանձնարարականում (հաստատվել է 2010թ. նոյեմբերի 17-ին) ևս ընդգծվում է, որ դատարանում գործերի բաշխումը պետք է կատարվի օբյեկտիվ, նախապես սահմանված չափանիշի հիման վրա՝ երաշխավորելու համար անկախ և անկողմնակալ դատավոր ունենալու իրավունքը: Այդ գործընթացի նկատմամբ կողմերը կամ գործով շահագրգռված այլ անձինք ներգործություն ունենալ չեն կարող (տե՛ս նշված Հանձնարարականի 24-րդ կետը):

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը, կենսագործելով պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական արժեքը, սահմանում է, որ «Ոչ ոք չի կարող գրկվել իր գործն այն դատարանում և այն դատավորի կողմից քննելու իրավունքից, որոնց ընդդատությանն այն վերապահված է օրենքով» (24-րդ հոդված, 5-րդ մաս):

Պատշաճ ընդդատության հիմնարար իրավական նշանակությունն այն է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանի որոշման հստակ կանոնների առկայությունը և դրանց կանխատեսելի գործադրումն անհրաժեշտ պայման են կողմնակի դիտորդի մոտ այնպիսի համոզմունք ձևավորելու համար, որ տվյալ կոնկրետ քրեական գործը քննող դատարանը և դատավորը նախատրամադրվածություն չունեն, և տվյալ գործը վարույթ ընդունելիս սուբյեկտիվիզմն ու կամայակայությունը բացառված են եղել: Այսպիսով, քրեական գործերի ընդդատության որոշման հստակ, կամայականությունը բացառող կանոնների առկայությունը և գործադրումը պարտադիր նախապայման են արդարադատության մատչելիության պատշաճ երաշխավորման համար (...)»:

Վերոգրյալ իրավական դիրքորոշումներն ուղղակիորեն առնչվում են նաև քրեական գործերի ընդդատության ինստիտուտին, որի վերաբերյալ կարգավորումները սահմանված են Օրենսգրքի 6-րդ գլխում:

Մասնավորապես, Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ քրեական գործերի ընդդատության ընդհանուր կանոնն այն է, որ առաջին ատյանի դատարանին ընդդատյա են այն հանցագործությունների վերաբերյալ գործերը, որոնք կատարվել են տվյալ առաջին ատյանի դատարանի դատական տարածքում:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասով կանոնակարգումներ են սահմանել տևող և շարունակվող հանցագործությունների համար, մասնավորապես՝ սահմանվել է, որ տևող հանցագործությունը համարվում է կատարված այն տարածքում, որտեղ այն ավարտվել է, իսկ շարունակվող հանցագործությունը համարվում է կատարված այն տարածքում, որտեղ կատարվել է քրեական օրենսգրքով չթույլատրված վերջին արարքը:

Բացի այդ, տվյալ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված են այլ պետության տարածքում կատարված հանցանքի վերաբերյալ քրեական գործի ընդդատությունը որոշելու կարգը, ըստ որի՝ այլ պետության տարածքում կատարված հանցանքի վերաբերյալ գործն ընդդատյա է այն դատարանին, որի դատական տարածքում է գտնվում մեղադրյալի բնակության վերջին վայրը, իսկ եթե չի հաջողվել պարզել այն, ապա այն դատարանին, որի դատական տարածքում ավարտվել է քրեական գործով մինչդատական վարույթը:

Դրանից բացի, Օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ երկու կամ ավելի հանցագործությունների վերաբերյալ գործերն առաջին ատյանի տարբեր դատարաններին ընդդատյա լինելու դեպքում դրանք միացնելիս գործը քննում է այն դատարանը, որի դատական տարածքում ավարտվել է տվյալ գործով մինչդատական վարույթը:

Սույն գործով առաջին ատյանի դատարանների միջև քրեական գործի ընդդատության շուրջ ծագած վեճը լուծելու համար գտնում եմ, որ անհրաժեշտ է անդրադառնալ և եզրահանգումներ անել հետևյալ իրավական հարցադրումների կապակցությամբ.

1) Որո՞նք են հանդիսանում սույն քրեական գործով Հ.Վարդանյանին մեղսագրված հանցանքների կատարման վայրերը,

2) Արդյո՞ք սույն քրեական գործի տարածքային ընդդատությունը որոշելիս կիրառելի են ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 48-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դրույթները:

Դիրքորոշումներ 1-ին հարցադրման վերաբերյալ.

Սույն քրեական գործի մեղադրական եզրակացության համաձայն՝ Հարություն Վարդանյանին մեղսագրվել են հետևյալ ենթադրյալ հանցագործությունները.

«(...) Հարություն Վարդանյանը 2018 թվականի հունիս ամսին Երևան քաղաքի բնակչուհի Հ.Ն.-ի բնակարան կահույք տեղափոխելու ընթացքում, ծանոթացել է վերջինիս հետ, որից հետո իր ցանկություններին հագուրդ տալու, Հ.Ն.-ի հետ սեռական հարաբերություն ունենալու կամ նրանից որոշակի գումար հափշտակելու նպատակով 2018 թվականի հուլիսի 16-ին, իր գործընկերներ Ռոման Շադյանի և Հակոբ Սահակյանի հեռախոսահամարներից զանգահարել է իր կողմից նախապես պարզված՝ Հ.Ն.-ի հեռախոսահամարին և սպառնացել տարածել նրա մասին արատավորող տեղեկություններ, ամուսնուն հայտնել անհավատարմության ու դավաճանության մասին, իսկ հիշյալ գործողությունները չկատարելու դիմաց պահանջել, հարկադրել է կամ իր հետ ունենալ սեռական հարաբերություն, կամ վճարել որոշակի գումար:

Բացի այդ, Հարություն Վարդանյանը 2019 թվականի հունիսի 14-ին՝ ժամը 01:00-ի սահմաններում, որպես հաճախորդ գտնվելով Երևան քաղաքի Տիգրան Մեծի պողոտայի 3-րդ նրբանցքի 9/4 հասցեում գործող «Արիան» բար-ռեստորանում, իր կողմից պատվիրված խմիչքի գումարը վճարելու հարցի կապակցությամբ վիճաբանել է վերը նշված բար-ռեստորանի տնօրեն, Հնդկաստանի Հանրապետության քաղաքացի Ռաջինդեր Կումար Ումրաո Դասի հետ, որի ընթացքում ձեռքերով հարվածներ է հասցրել վերջինիս մարմնի տարբեր հատվածներին՝ նրա առողջությանը պատճառելով «ձախ ակնակապճի արյունազեղման, վերին շրթունքի լորձաթաղանթի պատռվածքի ձևով» թեթև վնասի հատկանիշներ չպարունակող մարմնական վնասվածքներ:

Բացի այդ, Հարություն Վարդանյանը, խախտելով «Ջենքի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջները, իր հագին եղած հագուստի գրպանում ապօրինի կերպով կրել է քրեագիտական փորձաքննության թիվ 3084-19 եզրակացության համաձայն՝ ինքնաշեն եղանակով պատրաստված, նշանակետը խոցելու համար հարվածող-փշրող, սառը զենք հանդիսացող կոփազենք (կաստետ), որը հայտնաբերվել և վերցվել է 2019 թվականի նոյեմբերի 11-ին՝ ժամը 15:33-ին, Արցախի Հանրապետության ոստիկանության Շահումյանի բաժնում՝ նույն բաժնի ոստիկանության ծայառոդների կողմից, նրա անձնական խուզարկությամբ:(...)»:

Անդրադառնալով վերը թվարկված ենթադրյալ հանցագործությունների կատարման վայրերին՝ հարկ է արձանագրել, որ քրեական գործով կազմված մեղադրական եզրակացության ուսումնասիրությունից հետևում է, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանը 2018 թվականի հուլիսի 16-ին Ռոման Շադյանի և Հակոբ Սահակյանի բջջային հեռախոսահամարներից Հ.Ն.-ի բջջային հեռախոսահամարին զանգահարել և ենթադրյալ հանցավոր արարքները կատարել է Երևան քաղաքից:

Վերոգրյալի կապակցությամբ անհրաժեշտ է նշել, որ ինչպես ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով, այնպես էլ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված հանցակազմերը ձևական են և կատարման պահից համարվում են ավարտված, հետևաբար՝ Հարություն Մուրադի Վարդանյանին վերագրված՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 140-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 182-րդ հոդվածի 1-ին մասով ենթադրյալ հանցագործությունների կատարման վայր պետք է համարել Երևան քաղաքի վարչական տարածքը:

Հարկ է նաև արձանագրել, որ Հարություն Մուրադի Վարդանյանին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածով մեղսագրված ենթադրյալ հանցանքը կատարվել է Երևան քաղաքում, իսկ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված ենթադրյալ հանցանքը՝ Արցախի Հանրապետության տարածքում:

Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ.

Անդրադառնալով Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված դրույթին առ այն, որ այլ պետության տարածքում կատարված հանցանքի վերաբերյալ գործն ընդդատյա է այն դատարանին, որի դատական տարածքում է գտնվում մեղադրյալի բնակության վերջին վայրը, իսկ եթե չի հաջողվել պարզել այն, ապա այն դատարանին, որի դատական տարածքում ավարտվել է քրեական գործով մինչդատական վարույթը, անհրաժեշտ է նշել, որ այն սույն դեպքում կիրառելի չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Նախ, Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասը՝ որպես քրեական գործերի տարածքային ընդդատության ընդհանուր կանոն և իբրև քրեական գործերի դատական տարածքի պատկանելիությունը որոշելու հիմնական չափանիշ՝ նախանշում է հանցանքի կատարման վայրը:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասով կարգավորվում են բացառապես այլ պետության տարածքում կատարված հանցագործությունների վերաբերյալ գործերի ընդդատությունը որոշելու հարցերը: Ընդ որում՝ հարկ է նշել, որ հիշյալ կարգավորումը կիրառելի է միայն այն դեպքում, երբ անձին մեղսագրված հանցագործությունները կատարվել են միմիայն այլ պետության տարածքում, իսկ երբ մեղսագրվող արարքներից գեթ մեկ հանցավոր արարքը կատարվել է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, տվյալ հանգամանքն ինքնին բավարար է բացառելու նշված կանոնի կիրառման հնարավորությունը:

Տվյալ քրեական գործի դեպքում՝ անկախ այն հանգամանքից, որ Հ.Վարդանյանին մեղսագրված հանրորեն վտանգավոր և հակաիրավական արարքներից վերջինը կատարվել է Արցախի Հանրապետությունում, այնուամենայնիվ՝ Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ընդհանուր կանոնի ուժով և այն փաստի հաշվառմամբ, որ նույն քրեական գործի շրջանակներում նշված ենթադրյալ հանցագործությանը նախորդել են այլ ենթադրյալ հանցավոր արարքներ, որոնք կատարվել են Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատական տարածքում, անհրաժեշտ է արձանագրել, որ տվյալ պայմաններում սույն քրեական գործի ընդդատությունը որոշելու հարցում կիրառելի չեն Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթները:

Վերը շարադրվածի հետ մեկտեղ՝ անդրադառնալով Օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կարգավորմանը, ըստ որի՝ երկու կամ ավելի հանցագործությունների վերաբերյալ գործերն առաջին ատյանի տարբեր դատարաններին ընդդատյա լինելու դեպքում դրանք միացնելիս գործը քննում է այն դատարանը, որի դատական տարածքում ավարտվել է տվյալ գործով մինչդատական վարույթը, ապա տվյալ պայմաններում այն ևս կիրառելի չէ, քանզի, ինչպես արձանագրվեց նախորդիվ, սույն դեպքում կիրառման է ենթակա Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի ընդհանուր կանոնը, որի պայմաններում ստացվում է, որ Հ. Վարդանյանին մեղսագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կատարված հանցավոր արարքներն իրականացվել են բացառապես Երևան քաղաքի դատարանի դատական տարածքում և տվյալ իրավիճակում առկա չէ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի կարգավորման դաշտի ներքո գտնվող առաջին ատյանի տարբեր դատարաններին ընդդատյա լինելու հանգամանք:

Սույն որոշման **«Դիրքորոշումներ 1-ին հարցադրման վերաբերյալ»** և **«Դիրքորոշումներ 2-րդ հարցադրման վերաբերյալ»** կետերում արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո գնահատելով թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական

գործի փաստական հանգամանքները՝ գտնում եմ, որ քրեական գործն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, այն հանգամանքների հաշվառմամբ, որ ենթադրյալ հանցանքների կատարման վայրը, բացի ՀՀ քրեական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի 4-րդ մասով առաջադրված մեղադրանքից հանդիսանում է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատական տարածքը, որ Հ. Վարդանյանին մեղսագրված արարքներից և ոչ մեկը չեն կատարվել Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատական տարածքում, ինչպես նաև այն, որ միաժամանակ ՀՀ տարածքում և ՀՀ տարածքից դուրս կատարված հանցագործությունների վերաբերյալ քննվող քրեական գործի ընդդատության հարցի որոշման տեսանկյունից ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով այլ կանոն չի նախատեսվել, իսկ Օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 3-րդ մասով և 48-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավադրույթները սույն դեպքում կիրառելի չեն:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործն ընդդատյա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:
2. Սույն որոշումը և թիվ ԱՐԱԴ/0090/01/19 քրեական գործն ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:
3. Որոշման օրինակն ուղարկել Արագածոտնի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ